

Oliver Stone brengt opmerkelijke film over Edward Snowden

“Het gaat niet over terrorisme,” zegt Edward Snowden in de nieuwe film van Oliver Stone. “Terrorisme is slechts een excuus. Het gaat eigenlijk om sociale en economische controle.” Recensie door Vincent Kolo, Socialist Action (onze zusterorganisatie in Hong Kong)

De film Snowden heeft vertegenwoordigers van de zogenaamde ‘diepe staat’ (geheime veiligheidsdiensten) in de VS al kwaad gemaakt. Deze film strooit zout in de wonde die ontstond met de lekken van Edward Snowden over de gigantische omvang van de spionage van Amerikaanse burgers. Zo krijgen de veiligheidsdiensten dagelijks 200 miljoen sms-berichten binnen. In de film zegt Snowden dat hij begrijpt dat Amerikaanse diensten computersystemen en telefoongesprekken volgen in China en Rusland, maar waarom ook in Oostenrijk?

De voormalige vice-directeur van de National Security Agency (NSA), Chris Inglis, deed de film af als “bespottelijk.” Wat kon hij anders zeggen? Edward Snowden verblijft nu in Rusland. In de VS hangt hem een mogelijke gevangenisstraf van 30 jaar boven het hoofd wegens ‘spionage.’

Spionage op industriële schaal

De film leert ons niets nieuw, maar de voorstelling in eenvoudige taal van de grote omvang van de moderne spionagetechnologie is angstaanjagend. Mogelijk kan de film een groter bewustzijn hierover verspreiden bij een breed publiek.

Zoals de film aantoont, kan gelijk welke gsm of laptop gelijk waar ook ter wereld overgenomen worden en omgevormd tot een spionagetoestel. Snowden gaat dit tegen door zijn gsm in de microgolf te bewaren en door zijn webcam volledig af te plakken. Onder het presidentschap van Bush en de ‘oorlog tegen terreur’ werden alle wettelijke bezwaren voor dergelijke spionage van de bevolking aan de kant geschoven. Er kwamen zelfs geheime rechtbanken. Bij Snowden groeide de afkeer tegen dit systeem zonder enige democratische controle.

Doorheen de film zien we hoe de NSA dagelijks gebruikte technologie zoals die van Facebook en Google inzet om gelijk wie te bespioneren. In de film wordt dit met een schijnbaar fictieve scène getoond waarin Snowden toont hoe een Facebook-account van een jong tienermeisje werd gehackt en informatie hieruit werd gebruikt, wat uiteindelijk leidde tot een poging tot zelfmoord door het meisje. Snowden werkte mee als onofficiële technische adviseur voor de film en verklaarde achteraf dat hij zich “ongemakkelijk” voelt omdat de film zo dicht bij de realiteit aanleunt.

In die zin zijn het de staat en agentschappen zoals de CIA en de NSA die de hoofdrol in deze film spelen. Marxisten als Friedrich Engels omschrijven de staat als een speciaal orgaan van gewa-



pende mensen met gevangenis en dergelijke om de heerschappij van de economisch dominante klasse over de andere klassen te bevestigen. In onze moderne tijden hebben deze speciale organen ook grote bunkers vol cyber-technologie.

Dat is waarom Socialist Alternative in de VS oproept om de NSA te ontbinden en om anti-democratische wetgeving zoals de Patriot Act in te trekken. Werkenden en jongeren moeten strijden voor volledige democratische controle over de regering en alle organen van de staat om de bestaande ondemocratische systemen te ontmantelen.

Oliver Stone staat bekend voor films die kritisch staan tegenover het Amerikaanse establishment en het militaire beleid in het bij-

zonder. Er waren films als *Wall Street*, *Born on the Fourth of July* en *Salvador*. ‘Snowden’ is een indrukwekkende toevoeging aan dit lijstje. Het project botste op tegenstand van de Amerikaanse filmindustrie. “Elke grote studio weigerde de film. Er was een angst om dit verhaal te brengen,” stelde Stone. Hij moest naar Duitsland en Frankrijk trekken om geld voor de film te vinden.

Het opmerkelijke parkoers van Snowden

De hoofdrol wordt gespeeld door Joseph Gordon-Levitt die uitblinkt in de rol van de lichtjes paranoïde computerexpert – een “alpha geek” die meer aan Mark Zuckerberg dan Jason Bourne doet denken. De film handelt over de jaren 2004 tot 2013, van het ogenblik dat Snowden deel ging uitmaken van het veiligheidsapparaat (hij werd meermaals ingehuurd door de CIA, NSA en private veiligheidsbedrijven) tot zijn beslissing om naar Hong Kong te vluchten met duizenden pagina’s geheime informatie.

De film trekt van Virginia naar Zwitserland en Hawaï en ondertussen wordt ook het merkwaardige politieke parkoers van Snowden geschetst. Hij begint als aanhanger van Bush en voorstander van diens oorlogen, maar eindigt als klokkenluider die ontgoocheld is omdat de door Obama beloofde verandering er niet komt. De film toont echte nieuwsberichten van Obama die beweert op te komen voor meer “transparantie.” In 2004 stapte Snowden in een speciaal programma van de Amerikaanse veiligheidsdiensten omdat hij dacht dat hij zo mensen zou helpen om zich te bevrijden van onderdrukken. In het veiligheidsapparaat ontdekt hij dat zijn eigen regering net het tegenovergestelde doet tegenover de eigen bevolking. Snowden omschreef de activiteiten van de NSA nadien als een “existentiële bedreiging voor de democratie.”

De politieke ideeën van Snowden zijn moeilijk te achterhalen. Volgens het boek van Luke Harding over Snowden had hij sympathie met de rechtse libertair Ron Paul en droeg hij zelfs bij aan diens presidentscampagne van 2012. Maar dat gaat dan weer in tegen het feit dat Snowden een fundamentele breuk maakte met het Amerikaanse veiligheidsestablishment.

Hotel Mira

Een groot deel van de film is opgenomen in een kamer in Hotel Mira in Hong Kong, de locatie waar Snowden effectief digitale documenten overhandigde aan Glenn Greenwald (gespeeld door Zachary Quinto) en Ewan MacAskill (Tom Wilkinson) van de krant *The Guardian*. De film van Stone bouwt voort op de prijswinnende documentaire ‘*Citizenfour*’ van Laura Poitras (gespeeld door Melissa Leo), die volledig in Hotel Mira werd opgenomen in 2013.

Bij de première van de film organiseerde Socialist Action de deelname van een groep vluchtelingen om te wijzen op de rol van acht asielzoekers die Snowden onderdak boden. Zodra *The Guardian* de eerste fragmenten van de gelekte documenten bracht, moest Snowden onderduiken. Hij glipte uit het hotel verkleed als cameraman en vond veiligheid bij de armste inwoners van de stad, vluchtelingen. Ook dat komt in de film aan bod.

De première in Hong Kong werd bijgewoond door Vanessa uit de Filipijnen, een lid van Socialist Action, en Ajith uit Sri Lanka, twee van de vluchtelingen die Snowden onderdak aanboden.

Voor Vanessa of Ajith en hun families is er sindsdien niets veranderd. “Zoals Edward Snowden zijn ook zij staatloos,” stelde Snowden’s advocaat Jonathan Man die ook op de première was.

Snowden sprak zijn publieke steun aan de vluchtelingen van Hong Kong uit. Dat gebeurde ook door hoofdrolspeler Gordon-Levitt die op Facebook en Twitter zijn steun betuigde aan onze betoging in Hong Kong voor Snowden en voor de rechten van vluchtelingen. Een detail: op het einde van de film komt een spandoek van Socialist Action in beeld. Het ging om een betoging in juni 2013 waarmee asiel voor Snowden werd geëist. Socialist Action was een van de organisatoren van die betoging.

Amnestie voor Snowden

Terwijl deze film in de bioscopen verschijnt, is er een campagne voor een presidentiële amnestie voor Snowden nog voor Obama het Witte Huis verlaat. Wij hebben meermaals aangedrongen op amnestie voor Snowden, onder meer in het Europees Parlement toen Paul Murphy daar nog zat (nu is Paul verkozen in het Ierse parlement). Deze film zal het bewustzijn hierover ongetwijfeld versterken. Van de Amerikaanse presidentskandidaten was enkel Jill Stein van de Green Party voorstander van zo’n pardon.

Donald Trump beweerde dat zijn goede banden met de Russische president Poetin zouden helpen om tot een akkoord te komen zodat Snowden wordt uitgeleverd en berecht wegens spionage. Onder druk van de radicale retoriek in de campagne van Bernie Sanders, moest Hillary Clinton haar toon wat mildereren. Drie jaar geleden beweerde ze nog dat Snowden een “verrader” was met “bloed aan zijn handen.”

Deze discussie toont de dubbele standaard van het kapitalistische establishment. Voormalige presidenten hebben echte smeerlappen amnestie verleend, denk maar aan Richard Nixon (amnestie verleend door Gerald Ford) of Marc Rich, een miljardair die illegale oliehandel voerde en door Bill Clinton amnestie kreeg ook al werd hij gezocht wegens de grootste zaak van belastingontduiking uit de Amerikaanse geschiedenis.